

चेतना खबर

वर्ष ६, अंक ९, २०८१ बैशाख १३ गते विहिबार thursday पृष्ठ संख्या-४ तुल्य रु ५१-

chetanakhbar1000@gmail.com

हप्तादिन पुग्नलाग्यो तर पनि भएन सुदूरपश्चिममा मन्त्रीमण्डल विस्तार

खबर संवाददाता

सुदूरपश्चिम प्रदेशको मुख्यमन्त्रीमा नियुक्त हुँदै गर्दा माननीय दिर्घबहादुर सोडारीले जनपेक्षा पुरागर्न अवस्थायी सरकार बन्ने बताएको हप्तादिनसम्म पनि मन्त्रीमण्डल विस्तार हुनसकेको छैन। मन्त्रपरिषद् विस्तार मा ढिलाई हुँदा एकातिर सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको नीति कार्यक्रममलगायतका विषयमा गर्नुपर्ने तयारी प्रभावित हुने देखिएको छ भने अर्कोतिर त्यो जनआकक्षा सम्बोधनमा ढिलाई भैरहेको छ। मन्त्रालय मन्त्रीविहीन हुँदा

सरकारका नीतिगत काम कारवाही पनि प्रभावित भैरहेको कर्मचारीहरुको भनाइ छ। उता, मुख्यमन्त्रीमा दावी पेश गरेका नाउपाका लक्ष्मणकिशोर चौधरीले मुख्यमन्त्रीमा नियुक्त दिर्घबहादुर सोडारीको दावी नपुगेको जनाउँदै सर्वोच्च अदालतमा रिट दायर गरेका थिए। उक्त रिटमाथिको सुनुवाइ गर्दै सर्वोच्चले कारणदेखाउ आदेश जारी गरिसकेको छ। यसबाट पनि थप अन्यौलता सिर्जना भएको छ। सुदूरपश्चिम प्रदेशमा अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा माओवादी केन्द्र सबैभन्दा ठूलो पार्टी र मुख्यमन्त्री एकीकृत समाजवादीको

भएपनि सरकार संचालन लगाएतका कार्यमा नेकपा एमालेको दबदवा देखिनथालेको गठबन्धनकै नेताहरु बताउँछन्। तर, माओवादी केन्द्रका सुदूरपश्चिम इन्चार्ज गिरिराजमणि पोखरेलले मुख्यमन्त्रीले पदबहाली गरेकै दिन भेटेर यथाशक्य चाँडै विश्वासको मत लिने, मन्त्रिमण्डल विस्तारको तयारी गर्ने, न्यूनतम साभ्ना कार्यक्रम, सरकार सञ्चालनको संयन्त्र र आचारसंहिता बनाउन, पार्टीहरुको संसदमा भएको सङ्घर्षको आधारमा मर्यादाक्रम टुङ्गाउने,

सुदूरपश्चिम प्रदेशको विकास निर्माणको कामलाई ध्यान दिएर नीति कार्यक्रम र बजेटको तयारी तुरुन्तै थालनी गर्न सुभाबहरु दिएको बताए। नेकपा (एमाले) संसदीय दलले मुख्यमन्त्रीमा सोडारीलाई समर्थन गरे पनि तत्काल सरकारमा सहभागी नहुने निर्णय गरेको छ। यो निर्णयसँगै प्रदेश सरकारका विषयमा थप अन्योलता देखिएको छ। मन्त्रपरिषद् विस्तार कहिले हुन्छ भन्नेमा अझै केही भन्न सकिने अवस्था नरहेको सत्तापक्षीय दलकै प्रदेशसभा सदस्यको भनाइ छ।

सेवा प्रवाहलाई चुस्तदुरुस्त बनाउने सिडिओ न्यौपानेको प्रतिबद्धता

खबर संवाददाता

डडेल्धुराका प्रमुख जिल्ला अधिकारी चोमेन्द्र न्यौपानेले कसैलाई पनि काखापाखा नगरी काम गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका छन्। बुधवार जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा आयोजित पत्रकारहरुसँगको परिचयात्मक कार्यक्रममा हालै सुरुवा भएर आएका सिडिओ न्यौपानेले कसैलाई पनि काखापाखा नगरी तटस्थ भएर काम गर्ने बताएका हुन्। कसैको दबाव र प्रभावमा नपरी सेवा प्रवाह पर्ने उनले बताए। सिडिओ न्यौपानेले जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयमा सुशासन कायम गर्ने र कार्यालयबाट हुने सेवा प्रवाहलाई चुस्त बनाउनमा आफू लाग्ने बताए। जिल्लाको शान्ति सुरक्षा कायम गराउनमा पनि आफ्नो योजना रहेको उनको भनाइ थियो। जिल्लामा आत्महत्याका घटना बढेको देखिएको र त्यसको न्यूनीकरणका लागि आफू कटिबद्ध भएर लाग्ने उनले बताए। 'सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न योजना बनाएर काम गर्नेछु। बजार अनुगमनलाई पनि प्रभावकारी बनाउने छु,'

सिडिओ न्यौपानेले भने, 'सबैसँग समन्वय गरेर अगाडि बढ्नेछु। नेपाल पत्रकार महासंघ डडेल्धुरा शाखाका अध्यक्ष हिक्मतबहादुर सिंहले जिल्लामा आत्महत्या र बलात्कारका घटना बढिरहेको र ती घटनाहरु न्यूनीकरण गर्नमा प्रहरीप्रशासन चनाखो भएर लाग्नुपर्ने सुभाब दिए। उनले प्रहरीप्रशासनलाई पत्रकार हरू आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्न तयार रहेको पनि बताए। पत्रकार महासंघका केन्द्रीय सदस्य उत्तर विष्टले मिडियासँगको समन्वय थप प्रभावकारी बनाउन सिडिओ न्यौपानेलाई आग्रह गरे। सूचना लुकाउने प्रवृत्ति अझै पनि कायमै रहेको उल्लेख गर्दै उनले पत्रकार तथा आमनागरिकलाई सूचनाहरु सहज रूपमा प्रदान गरिदिन अनुरोध गरे। केन्द्रीय सदस्य विष्टले जिल्लामा लागुऔषध दुर्व्यसन प्रयोगकर्ता बढिरहेकाले प्रहरीप्रशासनले त्यसतर्फ पनि ध्यान दिनुपर्ने बताए। सिडिओ न्यौपानेले आफू र जिल्लास्थित कार्यालयका सूचना अधिकारीलाई सूचनामैत्री बनाउने प्रतिबद्धता जनाए।

डोटीको बुडरमा मोटरसाइकल दुर्घटना हुँदा एकजनाको मृत्यु एकजना घाइते

खबर संवाददाता

डोटीको जोरायल गाउँपालिका-२ बुडर मा ट्याङ्करले मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा श्रीमानको मृत्यु भएको छ भने श्रीमती घाइते भएका छन्। ट्याङ्करको ठक्करबाट मोटरसाइकलमा कैलालीबाट डडेल्धुरा जाँदै गरेका जानकी गाउँपालिका

प्रदेश ०४-००९ ख ००९२ नम्बरको तेल बोक्ने खालि ट्याङ्करले सुदूरपश्चिम प्रदेश ०९-०९९ प ५२९९ नम्बरको मोटरसाइकललाई ठक्कर दिएको थियो। दुर्घटनामा घाइते भएका दुवै श्रीमानश्रमतीलाई उपचारका लागि

कटासेका ३६ वर्षीय रमेश विकको मृत्यु भएको भएको भने उनकी श्रीमती लक्ष्मी विक घाइते भएकी छिन्। बुधवार बिहान भीमदत्त राजमार्ग अन्तरगत डडेल्धुराबाट धनगढीतर्फ आउँदै गरेको सुदूरपश्चिम

धनगढीस्थित माया मेट्रो अस्पतालमा ल्याइएकोमा उपचारमा क्रममा रमेशको मृत्यु भएको ट्राफिक प्रहरी कार्यालय अत्तरियाले जनाएको छ। दुर्घटनामा घाइते लक्ष्मीको माया मेट्रो अस्पतालमै उपचार भइरहेको छ।

कतारका राजाको नेपाल भ्रमण कति उपलब्धिमुलक?

खबर संवाददाता

कतारका अमिर शेख तमिम बिन हमद अल थानीले यही वैशाख ११ र १२ गते नेपालको राजकीय भ्रमण सम्पन्न गरेका छन् । मध्यपूर्वको क्षेत्रफलमा सानो तथा प्रभावशाली र धनी देश कतारका अमिरको नेपाल भ्रमणका क्रममा विभिन्न आठ विषयका सम्झौता र समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ। कतारका अमिर अल थानी र प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' बीच सोल्टी होटलमा भएको द्विपक्षीय भेटवार्तापछि उनीहरूको उपस्थितिमा ती सम्झौता र समझदारीमा हस्ताक्षर भएको हो । सो अवसरमा नेपाल र कतारबीच कला संस्कृति, शिक्षा, सञ्चार, युवा तथा खेलकूद, कानुनी सहायता र उद्योग वाणिज्य क्षेत्रमा सहकार्य गर्नेसम्बन्धी समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ। त्यस्तै नेपाल र कतारका सरकारी समाचार एजेन्सीबीच समाचार आदानप्रदान सम्झौता तथा कला र संस्कृतिका क्षेत्रमा सहकार्य, शिक्षाका क्षेत्रमा सहयोग आदानप्रदानसम्बन्धी समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ। यसैगरी युवा तथा खेलकूद, दुवै देशका महान्यायाधिवक्ता कार्यालयस्तरीय, कूटनीतिक तालिम र शिक्षासम्बन्धी समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको परराष्ट्र मन्त्रालयले जनाएको छ। सरकारी स्तरमा भएका समझदारी पत्रमा नेपालका तर्फबाट कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्री पदम गिरी र कतारका तर्फबाट विदेश राज्यमन्त्री सुल्तान बिन साद अल मुराइखीले हस्ताक्षर गरेका थिए । यसैगरी निजी क्षेत्रका तर्फबाट नेपाल उद्योग वाणिज्य महासङ्घ र कतार चेम्बर अफ कमर्सका बीचमा पनि लगानी आदानप्रदानसम्बन्धी समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ। सो समझदारीपत्रमा नेपालका तर्फबाट महासङ्घका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकाल र कतार चेम्बरका

तर्फबाट शेख खालिफ बिन जसिम अल थानीले हस्ताक्षर गरेका थिए । मध्यपूर्व एसियाबाट नेपालमा पहिलो पटक यो उच्चस्तरको भ्रमण भएको हो । सरकारले उहाँको भ्रमणका अवसरमा वैशाख ११ गते नेपालभर सार्वजनिक विदा दिएको थियो । कतारी अमिर थानी आजै दिउँसो काठमाडौँबाट प्रस्थान गरिसकेका छन्। कतारका अमिरका लागि प्रधानमन्त्री दाहालले बुधवार दिउँसो द्वारिका होटलमा दिवाभोजको आयोजना गरेका थिए । कतारका अमिर अल थानी राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलको निमन्त्रणाका हिजो वैशाख ११ गते अपराह्न यहाँ आइपुगेका थिए । कतारी अमिरले मङ्गलबार नै राष्ट्रपति पौडेलसँग राष्ट्रपति कार्यालय शितल निवासमा भेटवार्ता गरेका थिए। राष्ट्रपति पौडेलले उनको सम्मानमा सोही साँझ राजकीय भोजको आयोजना गरेका थिए। कतारका अमिरलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा राष्ट्रपति पौडेलले स्वागत तथा विदाई गरेका थिए। भ्रमणका क्रममा नेपाल र कतारबीच लगानी एवं सहकार्यका विविध क्षेत्रमा सहजीकरण गर्नका लागि दुवै देशका तर्फबाट 'कार्यसमूह' गठन गर्ने समझदारी भएको छ । नेपाल र कतारबीच सन् २००५ मार्च २१ मा नेपाली जनशक्ति रोजगारीसम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौता र त्यसको अतिरिक्त प्रोटोकल (२० जनवरी २००८ मा हस्ताक्षर भएको) थियो। त्यसयता कतारमा नेपाली कामदारको संख्या बढ्दै गएको छ। हाल कतारमा रहेका भण्डै चार लाख नेपाली श्रमिकहरूको हक हित तथा रोजगारी सुरक्षाका विषयमा समेत सो कार्यसमूहले आवश्यक काम गर्नेछ। जसबाट त्यहाँ कार्यरत श्रमिकहरूको विद्यमान समस्या समाधान हुनेमा अपेक्षा गरिएको छ। साथै लगानी सम्मेलनको सम्मुखमा भएको कतारका अमिरको

भ्रमणले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा लगानीका दृष्टिले नेपालबारे सकारात्मक सन्देश प्रवाह भएको छ। नेपाल र कतारले सन् १९७७ जनवरी २१ मा कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना गरेका थिए। त्यस समयदेखि नै दुई देशबीचको सम्बन्ध आपसी विश्वास, सम्मान, समझदारी र सहयोगमा आधारित सौहार्दपूर्ण र मैत्रीपूर्ण रहँदै आएको छ। नेपाल र कतारले धेरै अन्तर्राष्ट्रिय एजेन्डा र मुद्दाहरूमा समान धारणा राख्ने

कतारको भ्रमण गरी नेपाली जनशक्ति रोजगारीसम्बन्धी द्विपक्षीय सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका थिए। त्यस्तै कतार पक्षबाट कतारका महान्यायाधिवक्ता डा अल बिन फेताइस अल-मरीले सन् २०१४ जुलाई १७ र १८ मा नेपालको भ्रमण गरेका थिए। दुवै देश प्राकृतिक स्रोतसाधनले सम्पन्न भएकाले व्यापार, लगानी, कृषि, पर्यटन तथा जनशक्ति उपयोगका क्षेत्रमा सहयोग प्रवर्द्धन गर्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ। साथै, नेपाल पर्यटन,

भएकाले संयुक्त राष्ट्र सङ्घ, असंलग्न आन्दोलन र अन्य अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा दुवै देशले विश्व शान्ति, सुरक्षा र विकासका लागि सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्दै आएका छन्। नेपालका तत्कालीन परराष्ट्रमन्त्री र मेशानाथ पाण्डेले सन् २००५ मार्च २१ मा

व्यापार र लगानीको अवसरको गन्तव्यको रूपमा मनपर्ने देश भएकोले नेपाल र कतार दुवैले तुलनात्मक लाभ हुने क्षेत्रमा आर्थिक सम्बन्धलाई बढावा दिनुपर्छ। नेपाल र कतार बीच सहकार्य गर्ने महत्वपूर्ण क्षेत्र पर्यटन हो ।

सम्पादकिय नियुक्ति, सरुवा बहुवामा योग्य-विज्ञ व्यक्ति खोज

जब सरकार या मन्त्रपरिषद् हेरफेर हुन्छ, सँगै कर्मचारीतन्त्रमा सरुवाको सन्त्रास छाउँछ । अनि राजदूत फिर्ताको लहर चल्छ । त्यसअतिरिक्त प्रदेश प्रमुखको जागिरै जान्छ । संस्थान-समिति, बोर्डहरूमा नयाँ नियुक्तिका बाढी आउँछन् । पुराना थर्मौतिका निमित्त अदालतको ढोका धाउँछन् । यो हाम्रो नियमित-आकस्मिकता हो । हुन पनि एक साताअघिमात्रै गठबन्धन दल फेरेका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले विश्वासको मत लिन भ्याएका छैनन् । तर, मन्त्रपरिषद्बाट नियुक्ति-सरुवा चाहिँ सुरुआत भइसकेको छ । कांग्रेस कोटाका प्रदेश प्रमुख हटाइँदैछन्, त्यो ठाउँमा एमालेका मानिस भरिँदैछन् । अनि प्रदेश प्रमुखका निमित्त योग्य मानिस खोजिएको उदाहरण छैन, दलीय नेता/कार्यकर्ता मात्रै 'योग्य' ठानिने दुर्भाग्यपूर्ण दृश्य निरन्तर मञ्चन भएकै छन् । उता नयाँ राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका गृहमन्त्री रवि लामिछानेले सचिव फेर्ने निर्णय मन्त्रपरिषद्बाट गराइसकेका छन् । अर्थात्, अब लामिछाने 'पथ'मै नवगठित मन्त्रपरिषद्का सदस्यहरू पनि हिँड्ने निश्चित छ । हाम्रो शासकीय विकृत संस्कार नै हो कि मन्त्री भएलगत्तै सचिव-सहसचिव फेर्नु । सँगै मातहतका निकायमा नयाँ राजनीतिक नियुक्ति दिलाउनु । टाउको अधिक अस्थिर रहेपछि शासकीय संरचना स्थिर हुनै पाउँदैन । अझ राजनीतिमा वेइमानीको हावा चलेपछि

मन्त्रपरिषद् हेरफेर भइरहनु कुनै अनौठो रहेन । पन्ध्र महिने शासनकालमा तेस्रो संसदीय दलका नेता प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले १५ पटक नै मन्त्रपरिषद्मा हेर फेर गरिसकेका छन् । यो अवधिमा ५२ जना व्यक्ति मन्त्रीको कुर्सीमा पुगेका छन् । जुनसुकै पार्टीका भए पनि मन्त्रीहरूको पहिलो प्राथमिकता नियुक्ति-सरुवा नै हुने गरेको छ । सरकार अस्थिर रहे या भए पनि कम्तीमा कर्मचारीलाई नचलाई वा नखल्लाई दिए कम्तीमा अलिकति स्थिरताको सन्देश जाने थियो । यसपालि पनि त्यस्तो स्थिरताको दृश्य मञ्चन हुने कुनै सम्भावना देखिँदैन । अब सचिव-सहसचिव-उपसचिवको सरुवा लहर चल्ने स्पष्ट देखिएको छ, गृहसचिवको फेरबदलसँगै । मन्त्रालयको कुर्सीमा बसेको केही दिन नहुँदै मन्त्रीले सचिव-सहसचिवको 'ल्याकत-निष्ठा'को कसरी मापन गरे होलान् ? प्रश्न खडा हुन्छ नै । त्यसो त, मन्त्रीहरू अनुभवी सचिव-सहसचिव भन्दा पनि निर्देशन-आदेश तामेल गर्ने पात्रहरू खोज्छन् । अनुभवहीन-खराब सचिव खोज्दा कहिलेकाहीं बालकृष्ण खाँणको भैं नियति खेप्नुपर्ने पनि हुन सक्छ । किनभने गृह मन्त्रालय नबुझेको सचिवकै कारण खाँणले जेलको चिसो छिँडीमा पुग्नुपरेन कि साढे चार दशक लामो खाँणको राजनीतिक यात्रालाई स्वाहा

पारिदियो । अलि इमान्दार-योग्य सचिव खोजेको भए, खाँण जेल पुग्नुपर्ने थिएन कि ? किनभने अनुभविले सम्भावित परिणाम पहिल्यै बताउन सक्छन् । मन्त्रीको कुर्सीमा पुग्नेहरूले आदेश तामेल गर्ने खोज्दा खाँण नियति भोग्ने सम्भावना रहन्छ नै । मन्त्रीले आफ्ना नीति-योजना कार्यान्वयन गर्न सक्ने काविल-अनुभवी सचिव-सहसचिवबाट काम लगाएको खण्डमा मुलुकले लाभै लिन सक्छ । हो, कतिपय जव्वर सचिव-सहसचिव परेको खण्डमा आधार-औचित्य खुलाउँदै हेरफेर गर्न नसकिने होइन । तर, मन्त्री फेरिनासाथ रोजाइकै सचिव खोज्ने होडवाजी चल्नुमा असल नियत होइन कि खराब निर्णय तामेल गराउने योजना रहे वा भएको आशंका गरिन्छ नै । अब भन् नयाँ गठबन्धनसँगै विजोग हविगत राजदूत फिर्ता बोलाउने र नियुक्तिमा देखिनेछ । अब निश्चित छ, कांग्रेस कोटाका राजदूत फिर्ता बोलाइने निर्णय हुनेछ । सरकारले अमेरिका, भारत, दक्षिण कोरिया, इजरायल, कतार, दक्षिण पोर्चुगलका लागि नेपाली राजदूतलाई फिर्ता गर्ने क्रममा जानेछन् । त्यो ठाउँमा नियुक्तिको लफडा चल्नेछ । २०७८ मा शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री हुँदा एमालेको कोटाका राजदूतलाई फिर्ता बोलाउँदै 'आफ्ना मान्छे' पठाएकै हुन् । अब कांग्रेसका ठाउँमा 'एमालेका मान्छे' पुग्नेछन् । राजदूत भनेका विदेशमा नेपालका

प्रतिनिधि-अनुहार हुन् । ती देशले राजदूत र दूतावासमाफत नेपालसँग सम्बन्ध अगाडि बढाएका हुन्छन् । विनाकारण राजदूत फिर्ता बोलाउँदा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायमा नेपालको छवि र विश्वास गुम्दै जान्छ । सरकार कति महिना टिक्ने हो, त्यो सरकारले नियुक्त गरेका राजदूत कति महिना टिक्ने हुन् भन्ने अन्योल रहन्छ । यस्तो अन्योल हुँदा सम्बन्धित देशले महत्वपूर्ण विषयहरू अघि बढाउँदैनन् र उठाउँदैन पनि । यसले कूटनीतिमा अस्थिरता निम्त्याउँछ । राजनीतिक कोटामा नियुक्त भए पनि राजदूत देशका प्रतिनिधि हुन् । उनीहरू कुन पार्टीबाट गए भन्दा पनि उनीहरूले राजदूत नियुक्त भएपछि देशको हितमा काम गरिरहेका छन् कि पार्टीको हितमा भन्ने बुझ्न जरुरी छ । देशको हितमा काम गर्ने राजदूतलाई फिर्ता बोलाउन आवश्यक छैन । राजनीतिक कोटाका राजदूतहरू अपवादमा 'राम्रा' पर्छन्, बहुमत पार्टीका नेतालाई खुसी पारेर गएका हुन् । कूटनीति नजानेका र नबुझेकालाई राजदूत बनाई पठाउँदा अन्तर्राष्ट्रिय फोरममा नेपालको पक्ष र हितमा कुरा समेत राख्न सक्दैनन् र जान्दैनन् । यसले अन्ततः घाटा हुने देशलाई नै हो । कुनै दलका नेता/कार्यकर्ताले चार वर्षका लागि रोजगारी पाउँदा नेतृत्वलाई त खुसी नै लाग्दो होला, तर देशको छविलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमै धुमिल पार्नेछ ।

गाजाको अस्पताल परिषरमा ३०० मानिसको सामूहिक चिहान

बीबीसी

संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानवअधिकार परिषद् प्रमुख वोल्कर तुर्कले इजरायली हमलापछि गाजाको नासेर र अल शिफा अस्पतालमा पाइएको सामूहिक चिहानको प्रसंगले भयभित बनाएको जनाएका छन्। प्रमुख वोल्कर तुर्कले यसबारेमा स्वतन्त्र छानबिन गराउन माग गरेका छन्। प्यालेस्टाइन अधिकारीहरूले नासेर अस्पताल परिषरमा रहेको सामूहिक चिहानबाट ३०० मानिसको शव निकालिएको जनाएका थिए। यति धेरै मानिस कसरी मारिए र गाडिए भन्ने प्रष्ट भएको छैन। इजरायली सेनाले भने त्यहाँ शव गाडिएको भन्ने विषयलाई आधारहीन भनेको छ। गएको अक्टोबर ७ मा हमासले इजरायलमा आक्रमण

गरेपछि अस्पतालमा आक्रमणकारी लुकेको भन्दै इजरायली सेनाले त्यहाँ धरपकड गरेको थियो। इजरायली सेनाले गाजाका अस्पतालबाट हमासले काम गरेकोले त्यतिबेला आफूले छापा मारेको जनाएको छ। प्यालेस्टाइन अधिकारीहरूले भेटेका चिहान गहिरो खाडल खनेर पुरेको र त्यसलाई माथिबाट फोहोरले छोपेको पाइएको जनाइएको छ। शव धेरैजसो वृद्ध, महिला र घाइतेहरूको भएको जनाइएको छ। अस्पताल जस्तोसुकै अवस्थामा पनि अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानूनको संरक्षणमा रहने भए पनि गाजामा सामूहिक चिहान भेटिनुले सबैलाई आश्चर्यचकित पारेको छ।

सुर्नया गाउँपालिका बैतडीको सन्देश

शुशासन तथा सदाचार प्रवर्द्धनका आधारहरू :

सहभागीतामूलक	कानूनी शासन	सहमतिमा आधारित	समता र समावेशिता
पारदर्शिता	उत्तरदायित्व	जवाफदेहिता	प्रभावकारिता र दक्षता

शुशासनका औजारहरू :

- सामाजिक परीक्षण
- सार्वजनिक परीक्षण
- सार्वजनिक सुनुवाइ
- आचार संहिता
- सूचनाहरूको सार्वजनिकीकरण
- नागरिक बडापत्र
- सूचना अधिकारीको व्यवस्था
- गुनासो सुनुवाइको भरपर्दो व्यवस्था
- आम सञ्चार माध्यमको पहुँच

सदाचारिताका लागि स्थानीय तहको भूमिका :

- आचार संहिताको निर्माण तथा परिपालना
- सहभागीतामूलक नीति र निर्णय
- पारदर्शी कार्य प्रणाली
- सकारात्मक परिवर्तनमा विश्वास
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा जनताको अधिकार स्थापित गराउने नेतृत्व
- भ्रष्टाचार गर्नेलाई सामाजिक बहिष्करण गर्ने अभियान संचालन
- भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशिलता अपनाउने
- सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण गर्ने र विकास निर्माणमा तोकिएको गुणस्तर कायम गर्ने।

- यो गाउँपालिका हामी सबैको साझा हो। यसलाई सफा सुघर सुन्दर र सभ्य बनाउने हाम्रो साझा जिम्मेवारी हो।
- गाउँपालिकालाई बुझाउनुपर्ने घर, जग्गा मालपोत दस्तुर व्यवसाय कर आदि समयमा बुझाऔं।
- व्यक्तिगत घटनाहरू (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, बसाईसराई दर्ता विवाह दर्ता) आदि ३५ दिन भित्र दर्ता गर्ने गरौं।
- सार्वजनिक जग्गा र सम्पत्ति संरक्षणमा गाउँपालिकालाई सहयोग गरौं।
- कृषिको व्यवसायीकीकरण गरौं। खाद्यसम्प्रभुत्व र आत्मनिर्भर गाउँपालिका निर्माणमा सहभागी बनौं।
- किसानलाई सम्मान गरौं। जैविक विविधतामा आधारित पर्यावरणीय कृषि अवलम्बन गरौं।
- छोरा र छोरीमा विभेद नगरौं। समान अवसर दिऔं।
- ५ वर्ष पुगेका सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं।

- आफ्नो व्यवसाय अनिवार्य दर्ता गरौं।
- कर्त तर्नु नागरिकको कर्तव्य हो कर तिरेपछि अनिवार्य रसिद लिऔं
- फलफुल पशुपालन उन्नत खेतिवाली लगायत व्यवसायिक कृषि उत्पादनलाई बढवा दिऔं।
- पर्यटकीय गन्तव्यको पहिँचान गरौं। आन्तिक तथा वात्स्य पर्यटकको प्रवर्धन गरौं।
- चर्पीमा मात्र दिसा पिसाब गर्ने बानी बसालौ। सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं।
- जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाईसराई र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता सामाजिक घटनाहरू ३५ दिन भित्र दर्ता गरी सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं।
- दिसापिसाब गरेपछि, खाना खानु अघि र कुनै फोहोर वस्तु छोएपछि सावुन पानीले मिचिमिची हातधुने बानीको बिकास गरौं।
- ८ वर्ष पुगेका सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं।

जोरायल गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डोटी

चुरे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको
कार्यालय
कैलाली

डार. अरुणा उप्रेती जनस्वास्थ्यविद्

गर्मीमा के पिउने, के नपिउने?

गर्मीयाम सुरु भएसँगै तीखा मेटनका लागि विभिन्न चिसो पेय पदार्थ (कोल्डड्रिङ्स)को खपत बढ्ने गर्दछ। अहिले धेरै मानिसहरू स्वस्थकर तथा पोषिला स्थानीय पेय पदार्थको सट्टा बजारिया पेय पदार्थको स्वादमा लड्न पारिरहेका छन्। मानिसहरूले दूध, दहीजस्ता पोषिला पेय पदार्थ बेचेर विभिन्न ब्राण्डका पेयपदार्थ सेवन गरिरहेको देखिन्छ। चिसो पेय पदार्थहरू अहिले गाउँघरमा छुट्यापछुट्यापत्ती छन्। यस्ता वस्तुहरू अहिले शान, मान र सगुन सामग्री नै बनिस्केको देखिन्छ। यी पेय पदार्थहरूले मोही, सर्वतजस्ता नेपाली शैलीका कैयौं पेय पदार्थलाई विस्थापन गर्दै लगीरहेका पनि छन्।

अति गुलिया र रसायन मिसिएका यी पदार्थका कारण भविष्यमा उपभोक्ताहरूको दाँत, पेट, हाडजोर्नीलगायत शरीरका अन्य अङ्गहरूमा रोगहरूले घर बनाउँछ। यी पेयहरूले मोटोपनको समस्या निम्त्याउँछ। जतिजति यी पेयहरूको उपभोग बढ्दै जान्छ, त्यति नै तिनीहरूको सेवनबाट हुने स्वास्थ्य समस्याहरू पनि थपिदै गएको छ। तर उपभोक्ताहरू के कारणले आफूलाई स्वास्थ्य समस्या भइरहेको छ भन्ने कुरा खुट्टाउने सकिरहेका हुँदैनन्। रेडियो, टेलिभिजन र ठाउँठाउँमा राखिएका विज्ञापन बोर्डहरूमा गरिएका भ्रम पार्ने विज्ञापनहरूका कारण उनीहरू त्यस्ता पेयले आफूलाई राम्रै गरिरहेको होला भन्ने विश्वास हुन्छन्। यसरी पिउँदापिउँदै कतिपयलाई त नसालु पदार्थ जस्तै लत नै लागिसकेको हुन्छ। प्रसिद्ध खेलाडीले आफ्नो सफलतापछि विभिन्न ब्राण्डका पेय पदार्थ घाटघाट पिएर आनन्द लिएको देखाउने टेलिभिजनको आकर्षक विज्ञापनले युवायुवतीलाई हरेक खुसीमा यसै गर्न प्रेरित गरिरहेको हुन्छ। अर्द्धनग्न नर्तकीले डान्सवार वा डिस्को थेकमा पसिना पुछ्दै बोतलबाट हल्का पेय पिइरहेको देखेपछि यो पिउने पर्ने पेय पदार्थ रहेछ, भन्ने युवा मस्तिष्कमा छाप बस्छ। वास्तवमा उपभोक्तालाई आकर्षित गर्ने यस्ता चिसो पेयको विज्ञापनले धेरैलाई भ्रुक्याइरहेको छ।

बजारमा जताततै पाइने चिसो पेय अहिले नेपालका त्यस्ता दुर्गम स्थानहरूमा पनि पुगेका छन्, जहाँ दूधका पाकेट र औषधिहरू पनि पुग्न सकेका छैनन्। यी वस्तुहरूको तडकभडकयुक्त प्रचारप्रसार र पहुँचका कारण दुर्गम ग्रामीण क्षेत्रका मानिसले पनि अहिले यी वस्तुहरूलाई फेसन र आधुनिकताको प्रतीकका रूपमा स्वीकार गरिरहेका छन्। अधिकांश उपभोक्तालाई ती चिसो भोलमा भएका तत्वहरू र तिनीहरूले शरीरलाई पार्ने

हानी वारे कुनै जानकारी नै भएको हुँदैन। वास्तवमा यी पेय पदार्थहरू रङ्ग, बास्ना, गुलियो अमिलो स्वाद घोलेर फिँज उठ्ने बनाई आकर्षक बोतलमा बन्द गरिएका चिसो पेय हुन्, जुन धेरै महङ्गा र हानीकारक हुन्छन्। यस्ता चिसो पेयमा चिनीको मात्र अति नै बढी हुन्छ। भविष्यमा विभिन्न स्वास्थ्य समस्याका कारण पनि बन्द गर्न सक्छन्। ती तत्वहरूले मानिसको हाड कमजोर हुने, शरीर मोटो पार्ने, दाँत खियाउने, र क्यान्सर जस्ता रोगहरू लगाउन सक्छन्। अमेरिकन डायबिटिक एसोसिएसन र अमेरिकन हार्ट एसोसिएसनले चिनी भएको सोडाको हाल भइरहेको उपभोग घटाउन आग्रह गरेका छन्। अमेरिकन डायबिटिज एसोसिएसनले डायबिटिजको सन्दर्भमा सबैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा खाना नै हो। साथै, शरीरको तौल बढाउन र रगतमा ग्लुकोजको मात्रा बढाउनका लागि पेय पदार्थको भूमिका उत्तिकै हुन्छ। सो एसोसिएसनले यदि डायबिटिज भइसकेको छ वा हुने जोखिम छ भने पिउनका लागि पानी, बिनाचिनीको चिया, कफी वा अरु कुनै कम क्यालोरी भएको पेय पदार्थ वा कागती पानी मात्र पिउन सुझाव दिएको छ। कोल्डड्रिङ्समा हुने हानीकारक तत्वहरू चिसो पेय पदार्थहरूमा स्वास्थ्यलाई हानि गर्ने विभिन्न तत्वहरू पाइएका छन्। यी पेयहरूमा एकक्षणका लागि मात्र स्फूर्ति दिने र लत बसाउने तत्वहरू पनि हुन्छन्। ती तत्वहरूले हाम्रो स्वास्थ्यमा दीर्घकालीन रूपमा विभिन्न असरहरू पार्छन्। केटाकेटीहरूलाई यस्तो पेय पदार्थ दिँदा यी भोलहरूमा हुने चिनीले मोटो बनाउँछ। चिसो भोलमा फोस्फोरिक अम्ल धेरै मात्रामा हुन्छ र यस अम्लले केटाकेटीको हाडलाई कमजोर पार्छ।

चिसो पेय पदार्थमा पाइने क्याफिन केन्द्रीय स्नायु प्रणालीलाई उत्तेजित गराउने र लत लगाउने तत्व हो। यसले कृत्रिम रूपमा शरीरलाई उत्तेजित गराउँछ र हृदयगती बढाउँछ। यस्तो उत्तेजित अवस्थामा स्मरण शक्ति बढेको, स्फूर्ति बढेको, र थकाई मेटिएको अनुभव हुन्छ। तर यस्तो अवस्था क्षणिक हुन्छ। यतिमात्र होइन, चिसो पेय पदार्थमा हुने क्याफिन र चिनी दुवैले क्याल्सियम नष्ट गर्ने र हाड खियाउने गर्दछन्। चिसो पेयहरूलाई ताजा राख्न र स्वादिलो बनाउन साइटिक एसिड, फोस्फोरिक एसिड र कहिलेकाहीँ म्याल्िक र टारटारिक अम्लहरू राख्ने गरिन्छ। यी अम्लहरूले भोललाई सड्नबाट रोक्दछन् र मिठासलाई सन्तुलनमा राख्ने मद्दत गर्छ। अम्लहरूको कारणले नै चिसो पेय पिउँदा तिखा मेटिएको महशुस हुन्छ। चिसो पेय पिउँदा माथि तैरिएका

फोका तथा फिँजले नै आनन्द दिन्छ। यी फोका र फिँज फोस्फोरिक अम्ल र कार्बन डाइअक्साइडबीचको प्रतिक्रिया भएर बन्दछन्। यी तत्वहरूका कारणले पेट पोल्ने र घाउ हुने गर्दछ। फोस्फोरिक अम्ललाई कोम धातुको खिया र मोटरको ब्याटी सफा गर्न प्रयोग गरिन्छ। यो कुराले नै यो अम्ल निकै पोल्ने खालको छ, भन्ने स्पष्ट गर्दछ। धातुको खिया पखाल्ने अम्लले हाम्रो शरीरको मासुलाई सजिलै पोल्न सक्दछ।

कोल्डड्रिङ्सको सट्टा कागती पानी गर्मीयाममा तीखा मेटनका लागि बजारिया चिसो पेय पदार्थ नै सेवन गर्नुपर्छ भन्ने छैन, वर्षभरि पाइने कागती गर्मीमा वा जाडो जुनसुकै बेलामा, तातो वा चिसो जे पदार्थमा मिलाएर खान सकिन्छ। स्वाद र स्वास्थ्य दृष्टिकोणले पनि यो अति राम्रो तत्व हो। म व्यक्तिको रूपमा कागतीलाई 'औषधिको डल्लो' भन्नु विहान उठ्नेबित्तिकै चिनी नहालेको कागती चिया खान्छु।

दालमा मिलाएर खान्छु। यसैले मैले कहिले पनि भिटामिन 'सी' को गोली त खानै परेको छैन। कागतीमा पाइने एउटा महत्वपूर्ण तत्व हो भिटामिन 'सी'। भिटामिन 'सी'को महत्वको बारेमा अहिले त धेरै जनाले थाहा पाइसकेका छन्। विज्ञानले पुष्टि गरेको छ कि भिटामिन 'सी'ले रोगसँग लड्नसक्ने प्रतिरोधात्मक शक्ति प्रदान गर्छ।

हाम्रो भान्छामा खाइने अचार पनि भिटामिन 'सी'ले युक्त हुन्छ। गर्मी शुरु हुने बेलामा अक्षय तृतीयामा साँढे कागतीको सर्वत र जौको सातु खान दिने हाम्रा पुर्खाहरूले चलाएका चलन पनि कागतीको महत्व बुझेर नै होला। गर्मीको बेलामा कागतीसँग सातु पिउँदा पेट भरिन्छ र गर्मीको बेलामा हुने विभिन्न पेटको गडबडीबाट बच्न सकिन्छ। गर्मीमा शरीरलाई चाहिने ऊर्जा पनि पर्याप्त हुन्छ। सातु र कागती सर्वत पिउने प्रचलन हराउँदै गएर आजकाल त अक्षय तृतीयको दिनदेखि जन्म दिनमा पनि प्याकेटका फलफूलको महँगो तर स्वास्थ्यलाई हानी गर्ने फलफूलको नक्कली रस, चिसो पेय पदार्थहरू खाइन्छ। यसले नेपाली संस्कृतिलाई नष्ट गर्छ, स्वास्थ्य नष्ट गर्छ, पैसा नष्ट गर्छ। यस्तो चलन कम गर्न नक्कली रसको सट्टा कागतीको रस प्रयोग गर्न सकिन्छ।

कति स्वास्थ्यको बारेमा जाने बुझेका व्यक्तिले नै बढ्दाको जुस खान्छन्, कागती सर्वत पिउँदैनन्। नेपालको प्रायः सबै ठाउँमा कागती फल्लो विभिन्न प्रकारको कागतीको स्वाद भिन्दै भए पनि पौष्टिकता भने सबैमा हुन्छ। कागतीको महत्व कति छ भन्ने कुरा आयुर्वेद कितावमा लेखिएको छ, 'कागती र अदुवा दिनदिनै खाने व्यक्तिको घरमा रोगले प्रवेश पाउँदैन'।

नेपालमा महिलाहरूलाई रगतको कमी भयो भनेर अनेक औषधि दिइन्छ। तर कागतीमा रहेको भिटामिन 'सी'ले भोजनमा रहेको लौह तत्वलाई शोषण गर्नमा मद्दत गर्छ भन्ने कुरा प्रचार भएको छैन। कतिपय स्वास्थ्यकर्मीहरूले रक्तअल्पता भएका महिलालाई भिटामिन 'सी'को चक्की दिन्छन् र खानासँग खानु भन्छन्। साथै कुनै स्वास्थ्यकर्मीले

कागतीको रस भोजनसँग मिसाएर खानु भन्ने गर्छन्।

'कागतीको रस मिसाएर' भोजन खाउभन्दा औषधि कम्पनीहरूको फाइदा हुँदैन र त्यसैले यस्तो जानकारीलाई बढावा दिने चलन छैन। तर मासको वा कुनै दालसँग कागतीको रस वा गोलभेडाको अचार खाँदा दालमा रहेको लौहतत्व राम्रोसँग सोसिन्छ। फलामको भाँडोमा पकाएको कुनै पनि दाल, तरकारीमा कागतीको रस मिसाएर खाँदा गर्भवती महिलालाई रगतको कमीबाट रोकन प्रोटीन प्राप्त हुन्छ।

साइट्रिक एसिड विभिन्न फलफूलमा पाइन्छ भन्ने जानकारी वैज्ञानिकहरूले १७ औं शताब्दीमा पत्ता लगाएका हुन्। शरीरको अतिरिक्त क्रियाकलापहरूलाई सञ्चालन गर्न यो एसिडको महत्व छ र कागतीमा यो सहजै पाइन्छ। आजकल कागतीको रस हालेर चिया, सर्वत खान वा पाहुनालाई सत्कार गर्ने चलन बढेको छ। गर्मीको बेलामा पनि स्वास्थ्यकर कागतीको सर्वत हामी दिन हिचिकचाउनु पर्दैन। बालबालिकालाई पनि बढ्दाको 'जुस' होइन कागतीको सर्वत दिनुपर्छ।

यति मात्र होइन, कागतीको रसको प्रयोगले दाँतको गिजाबाट रगत बग्ने समस्यालाई कम गर्न पनि मद्दत गर्छ। त्यसैले गर्भवतीलाई कागती खाने सल्लाह दिने चलन गाउँघरमा अझै पनि छ। रुघाखोकी लाग्दा कागती पानी र मह खानुपर्छ भनेर धेरैले थाहा पाएका छन्। कागतीलाई दैनिक भोजनको नै प्रयोग गरियो भने रोग प्रतिरोधात्मक शक्ति बलियो हुन्छ र हरेक चोटी मौसम बदलिदा रुघाखोकी लाग्न कम हुन्छ भन्ने पनि थाहा पाउनु पर्छ। गाउँघरमा गर्भवती महिलालाई वाकवाक लाग्दा कागती र नून खानु भनेर सल्लाह दिइन्छ र यसले वास्तवमा नै वाकवाक कम गर्छ।

कागतीको प्रयोगले कब्जियतबाट पनि बचाउँछ। जाडोको बेलामा कागतीको रस मनतातो पानीमा हालेर खान दिने चलन पुर्खाहरूले थालनी पहिलादेखि नै ल्याएका हुन्। मुख गन्हाउने व्यक्तिको यदि दन्तसम्बन्धी अन्य रोग छैनन् भने कागतीको रस र तातो पानीले फाइदा गर्छ। कागती पानीको कुल्लापछि पुनः पानीले एकचोटी कुल्ला गर्नुपर्छ, ताकी कागतीको अमिलोले दाँतमा असर नपरोस्। नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रतिष्ठानबाट गरिएको अनुसन्धानमा 'कागतीको रसले हैजाको किटाणु वृद्धि हुन रोक्छ' भनेर पुष्टि भएको छ। तर यो अनुसन्धानको व्यावहारिक प्रयोग हुन सकेको छैन। कागतीको रसको मात्र नभएर बोक्राको उपयोगिताबारे पनि कमैलाई मात्र थाहा हुनसक्छ। केही अनुसन्धानले कागतीको बोक्राको नियमित प्रयोगले कब्जियतको समस्या समाधान गर्छ भनेर देखाएको छ। कागती धोएर काटेर रस निकालेपछि बोक्रालाई सानोसानो टुक्रा पारेर सलादमा हालेर खान सकिन्छ। यदि तीतो स्वाद मन पर्दैन भने कागतीको बोक्रालाई राखेर सिसीमा नून हालेर केही दिन घाममा राखेपछि त्यो बोक्रा अचारमा बदलिन्छ। कागतीसँगै गर्मीमा प्रयोग गर्नुपर्ने बाबरी वा पुदिना पनि हो। बाबरी (मधेसतिर पुदिना पनि भन्छन्) को अचार बनाएर खाने चलन त पहिलेदेखि नै हो। गर्मीको बेलामा त यो पानीमा हालेर खाए हुन्छ। जुन तरिकाले खाए पनि स्वास्थ्य र स्वस्थ दुवै दिन्छ। वीरेनून र कागती हाली पिसेर बनाइएका पुदिनाले खाना रुचाउनुका साथै पाचन प्रक्रियामा पनि सहयोग गर्दछ।

जनहितमा जारी सन्देश

- सार्वजनिक सम्पति र सडक सुरक्षा हाम्रो दायित्व हो।
- विकास निर्माणका संरचनाहरू दक्ष प्राविधिकबाट मात्र निर्माण गरौं।
- सडक जथाभावि भत्काउने र बिगार्ने क्रम नगरौं।
- पुर्वाधार निर्माण कार्यमा एक अर्को कार्यालय बीच समन्वय गरौं।
- विकास निर्माणमा गुणस्तर र पारदर्शिता अवलम्बन गरौं।
- विकास निर्माणमा सबैको साभेदारी गरौं तर बाधा व्यवधान कोही नगरौं।

